

Financiële geletterdheid van middelbare scholieren in Nederland: kennis, houding, self-efficacy en gedrag

Artikel: Amagir, A., Groot, W., van den Brink, H. M., & Wilschut, A. (2020). Financial literacy of high school students in the Netherlands: knowledge, attitudes, self-efficacy, and behavior. *International Review of Economics Education*, 100185.

<https://doi.org/10.1016/j.iree.2020.100185>

Lukt het niet om het artikel te downloaden? Vraag het [hier](#) aan de auteurs.

1. DOEL VAN HET ONDERZOEK

Het doel van dit onderzoek is om na te gaan welke verschillen in financiële geletterdheid er bestaan tussen 15-jarige scholieren in het voortgezet onderwijs in Nederland en welke factoren hieraan gerelateerd zijn.

2. OPMERKELIJK

Uit eerder onderzoek is dan wel gebleken dat Nederlandse scholieren bovengemiddeld scoren op financiële geletterdheid, maar dit onderzoek toont aan dat er grote verschillen bestaan tussen leerlingen en dat specifieke (kwetsbare) groepen meer aandacht behoeven om te voorkomen dat ze (later) financiële problemen krijgen.

3. NUT

Het onderzoek kan helpen om te identificeren welke leerlingen het meest gebaat zijn bij financiële educatie. Ook kan het worden gebruikt bij de ontwikkeling van effectieve (les)programma's ter bevordering van financiële geletterdheid.

4. BELANGRIJKSTE BEVINDING

Vmbo-scholieren, scholieren met minder goede wiskundevaardigheden, scholieren met een migratieachtergrond, scholieren met een lage socio-economische status en scholieren die geldzaken niet met hun familie en vrienden bespreken scoren lager op financiële geletterdheid.

Het artikel in het kort (samenvatting)

Financiële geletterdheid wordt wereldwijd gezien als een essentiële vaardigheid om te kunnen functioneren in een steeds complexere maatschappij. De onderzoekers tonen aan dat middelbare scholieren in Nederland nogal verschillen in hun financiële geletterdheid. Het grootste verschil zit in het schoolniveau. Scholieren die op het vwo zitten scoren hoger dan scholieren op het vmbo. Verder scoren de volgende groepen laag op financiële geletterdheid: scholieren met minder goede wiskundevaardigheden, scholieren met migratieachtergrond, scholieren met een lage sociaaleconomische status en scholieren die geldzaken niet met hun familie en vrienden bespreken. Dit blijkt uit een surveyonderzoek waaraan ruim 2.000 15-jarige scholieren in Nederland hebben deelgenomen. De resultaten laten zien welke groepen financiële educatie het meest nodig hebben en hoe dit kan bijdragen aan een meer individuele aanpak.

Achtergrond (introdunctie)

Bij financiële geletterdheid gaat het om dagelijkse geldzaken die samenhangen met het eigen persoonlijke leven, zoals veilig pinnen, saldo checken en het kiezen van een passende verzekering. Deze vaardigheden helpen om zonder financiële problemen door het leven te komen. Financiële geletterdheid bestaat uit verschillende componenten. Dit onderzoek neemt voor het eerst alle componenten mee. Deze componenten zijn: financiële kennis, houding ten aanzien van geldzaken, financiële self-efficacy (geloof in eigen kunnen) en financieel gedrag. Uit een internationaal onderzoek (PISA) van 2017 bleek dat Nederlandse scholieren bovengemiddeld scoren op financiële geletterdheid in vergelijking met anderen, maar dat in Nederland verhoudingsgewijs grote verschillen bestaan tussen leerlingen. De onderzoekers willen met dit onderzoek meer inzicht krijgen in welke verschillen in financiële geletterdheid er zijn onder 15-jarige scholieren in Nederland en welke factoren gerelateerd zijn aan financiële geletterdheid.

Het onderzoek (methode)

Voor dit onderzoek hebben 2.025 scholieren in maart 2017 een vragenlijst van ongeveer 50 minuten op papier ingevuld. Dat gebeurde op school. Het betreft 15-jarigen scholieren van het derde leerjaar in het voorgezet onderwijs. De vragenlijst is ingevuld door scholieren op het vmbo, havo en vwo. De 22 deelnemende scholen waren allemaal gevestigd in het westen van Nederland. Onderdelen van de vragenlijst: achtergrondvragen, een financiële kennis test, vragen over de houding tegenover geld(zaken), vragen over hun financiële self-efficacy, zelf gerapporteerd gedrag, financiële ervaringen en financiële socialiseringsvraagstukken. Bovendien is aan docenten gevraagd om aanvullende informatie te verschaffen over in hoeverre de leerlingen les over geldzaken hebben gehad in het tweede of derde leerjaar van de middelbare school.

De resultaten

Gemiddeld scoren 15-jarige scholieren in Nederland redelijk goed op financiële geletterdheid in vergelijking met bijvoorbeeld Amerikaanse scholieren, maar er zijn wel grote verschillen tussen de leerlingen. Er zijn een aantal opvallende resultaten. Scholieren op het vmbo, scholieren met minder goede wiskundevaardigheden, scholieren met een migratieachtergrond, scholieren met een lage socio-economische status en scholieren die geldzaken niet met hun familie en vrienden bespreken scoren lager op financiële geletterdheid. Opvallend zijn de grote verschillen tussen de financiële kennis van leerlingen van verschillende onderwijsniveaus. Daarnaast zien Vmbo-scholieren geld vaker als een manier om hun sociale status te verhogen dan scholieren op de hogere niveaus. Scholieren die financiële educatie op school hebben gehad scoren hoger op financiële kennis en ook op self-efficacy. Dat wil zeggen dat deze scholieren meer geloof hebben in hun eigen kunnen als het gaat om geldzaken. Er zijn geen verschillen in financiële kennis tussen jongens en meisjes. Wel hechten jongens meer belang aan geld om hun sociale status te verhogen, denken ze vaker na voordat ze geld uitgeven en letten zij meer op de kwaliteit en merk als zij een aankoop doen. Daarentegen vinden meisjes het belangrijker dan jongens om een overzicht te maken over hun inkomsten en uitgaven en te plannen voor toekomstige uitgaven.

Conclusie

Het niveau van financiële geletterdheid varieert nogal tussen de verschillende 15-jarige Nederlandse scholieren. De scholieren verschillen niet alleen op het gebied van financiële kennis maar ook op houding ten aanzien van geld. De onderzoekers raden daarom aan om financiële educatie op school aan te passen aan de behoeftes van individuele scholieren. Het betrekken van ouders in de financiële educatie op school is volgens de onderzoekers een goede manier om het onderwerp geldzaken ook thuis bespreekbaar te maken. Vooral op de lagere schoolniveaus is het belangrijk om meer aandacht te besteden aan financiële educatie om de financiële geletterdheid van jongeren te verhogen, hetgeen uiteindelijk tot minder financiële problemen zal leiden.